

J.E.F

Hors normes

2DE & 3DE
GRAAD SO

Frankrijk — 2019
Duur: 114 min. — Frans gesproken
Nederlands & Frans ondertiteld
Regie: Éric Toledano
& Olivier Nakache

Doelgroep

2de en 3de graad secundair onderwijs

J'E.F in de klas

J'E.F wil kinderen en jongeren filmwijs maken. We dagen je als leerkracht uit om het medium film breed in je lessenpakket te integreren. We reiken je tools aan om je leerlingen de film op een actieve, creatieve en kritische manier te laten beleven. Naast deze lesmap hebben we nog meer in huis. Je vindt het overzicht achteraan in deze lesmap.

Lesmap

In deze lesmap zoomen we in op de productie van de film, de thematiek en de verhaallijn, maar we geven ook interessante filmtechnische duiding. De lesmap wordt doorspekt met weetjes, vragen en methodieken.

Afspeellijst

Bij *Hors normes* is een [uitgebreide afspeellijst](#) beschikbaar op YouTube met beelden van de making of, interview- en filmfragmenten. Je kan deze fragmenten inzetten als rode draad van de filmbespreking.

Pinterest

Neem er zeker ook het [prikbord op Pinterest](#) bij. Je vindt er tal van leuke, visuele en interessante beelden en elementen die je kan koppelen aan de bespreking.

Focus Franse Film

Deze film maakt deel uit van de reeks Focus Franse Film. Bij elke film is er naast deze lesmap ook een Franstalige pedagogische fiche voor gebruik in de lessen Frans.

De inhoud van deze lesmap is eigendom van J'E.F en mag enkel worden overgenomen en hergebruikt mits vermelding van J'E.F.

Filmfiche

Synopsis	3
Technische kaart	3
In de pers	3
Introfilm	3

Filmproductie

Éric Toledano & Olivier Nakache	4
Vincent Cassel & Reda Kateb	5
Realiteit & fictie	6

Inhoudelijke info

Autisme	7
Hulpverlening	8
Mens zijn	10

Filmtechnische info

Impact van muziek	11
Improvisatie	12

Bibliografie

 13

Nog meer inspiratie nodig?

 14

Heb je een vraag of bedenking bij deze lesmap?
Stuur een mail naar jefindeklas@jeugdfilm.be

Synopsis

Bruno en Malik leiden jongeren uit moeilijke buurten op tot begeleiders van kinderen met autisme. Een buitengewone combinatie. Ondanks hun verschillende achtergrond, werken beide mannen nauw samen. Dat ze het daarbij niet altijd zo nauw nemen met regels en voorschriften, lijkt een onbelangrijk detail. Tot inspecteurs dreigen om de boel genadeloos op te doeken.

De makers van *Intouchables* storten zich met hun feel-good-aanpak opnieuw op een stevig thema, met een heerlijk entertainende en ontroerende film als resultaat. Naast bekende Franse acteurs werden er ook een aantal jongeren met autisme gecast. Met een glansrol voor Joseph, die alle harten van het publiek steelt.

Technische kaart

Een film van Éric Toledano & Olivier Nakache, Frankrijk, 2019, 114 minuten, Nederlands & Frans ondertiteld

Scenario	Éric Toledano & Olivier Nakache
Productie	Nicolas Duval Adassovsky, Hervé Ruet
Muziek	Grandbrothers
Montage	Dorian Rigal-Ansous
Camera	Antoine Sanier
Cast	Vincent Cassel, Reda Kateb, Hélène Vincent, Bryan Mialoundama, Benjamin Lesieur, Marco Locatelli
Distributeur	Cinéart

Slotfilm van filmfestival Cannes 2019

In de pers

“Hors normes is oprecht, maar niet drammerig; grappig, maar niet karikuraal; gevoelig, maar niet sentimenteel. En toch ... Als Vincent Cassel volschiet op Josephs dansvoorstelling, houd je het niet droog.”

Bo Bouilliaert, [De Standaard](#)

“Een drama over de talrijke obstakels die zorgverleners elke dag opnieuw uit de weg dienen te ruimen: klinkt alles behalve sexy, maar Nakache en Toledano hebben uit het thema een ontroerende maar entertainende film gepuurd.” Erik Stockman, [Humo](#)

“De tragikomedie is een sympathiek pamflet voor medemenselijkheid en tegen de rigide bureaucratie van het Franse zorgsysteem. (...) Veel kijkers zullen hoogstwaarschijnlijk weer betoverd worden door het warme bad dat Hors normes bij vlagen is.”

Omar Larabi, [De Filmkrant](#)

Introfilm

Bekijk zeker en vast [deze intro](#) voor je naar de film gaat. Dit filmpje wordt ook getoond in de cinema of het CC waar je de film met je klas gaat bekijken.

Éric Toledano & Olivier Nakache

Éric Toledano en Olivier Nakache vormen een regisseursduo dat al een tijdje een vaste waarde is in de Franse filmwereld. Al sinds het begin van hun carrière werkten de twee samen. In 2011 werden ze wereldberoemd met hun film *Intouchables*, over een aristocraat die omwille van een verlamming een jongeman uit een achtergestelde wijk inhuurt om voor hem te zorgen.

Hierna volgden nog succesvolle films zoals *Samba* (2014), *Le sens de la fête* (2017) en hun laatste *Hors normes* (2019). Toledano en Nakache staan er vooral om bekend dat ze moeilijke maatschappelijke onderwerpen op een enorm warme en vaak grappige manier brengen.

Eric Toledano kent Stéphane Benhamou (de persoon op wie het personage van Bruno gebaseerd is) al meer dan twintig jaar. Hij ontmoette hem in 1994 toen hij zelf monitor was op een kamp waar Benhamou aan het werk was. Toen al had hij enorm veel bewondering voor de aanpak van de man en zijn organisatie.

De twee regisseurs hebben zich twee jaar ondergedompeld in de organisaties waarop de film gebaseerd is. Veel van wat ze daar te zien kregen hebben ze verwerkt in *Hors normes*. Wat je te zien krijgt is dus gebaseerd op het echte leven.

 [In dit filmpje](#) van een talkshow op de Franse televisie geven de twee regisseurs meer toelichting bij hun film. Dit filmpje heeft enkel Franstalige ondertitels, dus ideaal voor een luisteroefening in de Franse les.

Vincent Cassel & Reda Kateb

Naast een sterk duo achter de camera, staat ook vóór de camera een sterk duo in *Hors normes*. De rollen van Bruno en Malik worden respectievelijk vertolkt door Vincent Cassel en Reda Kateb, twee ervaren en bekende Franse acteurs.

Vincent Cassel werd als jonge acteur bekend voor zijn rol in *La haine* (1995) van Mathieu Kassovitz. Dit was een zwart-witfilm die de Franse filmwereld radicaal door elkaar schudde. Internationaal maakte hij furore voor zijn rollen in *Black Swan* (2010), *Ocean's Twelve* (2004) en was hij te horen in *Shrek* (2001).

Wist je dat...

Cassel in *La haine* ook een jongeman uit een Parijse achterbuurt vertolkt? *Hors normes* speelt zich af tegen dezelfde achtergrond.

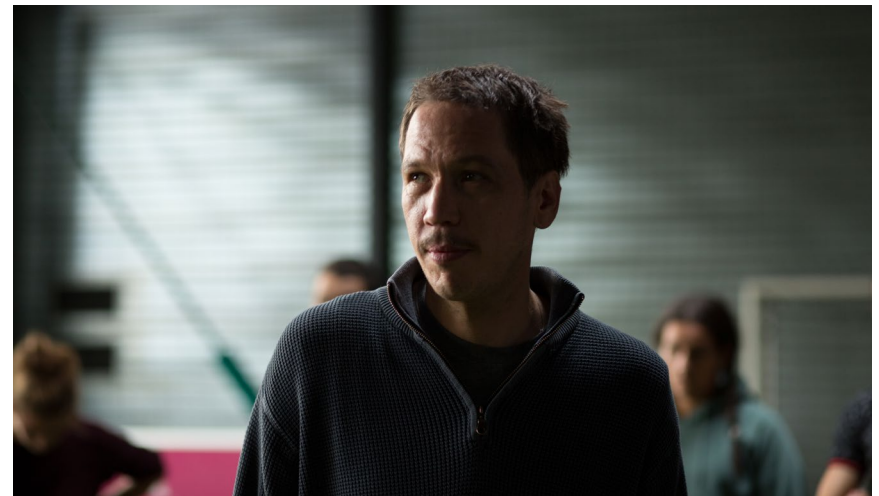
▶ Vincent Cassel vertelt [hier](#) hoe de film zijn blik op jongeren met autisme heeft veranderd.

Reda Kateb is een Frans-Algerijnse acteur met heel wat internationale films achter zijn naam. Zo was hij te zien in de Amerikaanse film *Zero Dark Thirty* (2012) en *Lost River* (2014) en in 2018 speelde hij nog aan de zijde van Matthias Schoenaerts in *Frères Enemies*.

Zowel Cassel als Kateb hebben zich enorm ingeleefd voor hun rol. Beiden gingen ze, net zoals de regisseurs gedaan hebben, mee op stap met de echte personen op wie hun rol gebaseerd is. Op die manier konden ze zich ten volle inleven in hun personage.

▶ Reda Kateb praat in [deze video](#) over zijn inspiratiebronnen voor de film.

Realiteit & fictie

Realiteit en fictie lopen sterk door elkaar in *Hors normes*. Niet alleen is heel wat van wat je te zien krijgt gebaseerd op het echte leven. Dat geldt voor de twee hoofdpersonages Bruno en Malik en de organisaties waarvoor ze werken. Maar ook de acteurs in de film staan heel dicht bij de realiteit, zo zijn veel van de begeleiders in de film ook begeleiders in het echte leven.

Het mooiste voorbeeld is natuurlijk Benjamin Lesieur die de rol van Joseph voor zijn rekening neemt. In het echte leven heeft Lesieur ook autisme. Toledano en Nakache ontmoetten hem bij Turbulences, een artistieke organisatie voor personen met autisme en communicatiestoornissen. Daar maakt hij deel uit van de theatergroep. Onmiddellijk voelden ze een klik en hadden ze de geknipte acteur voor de rol van Joseph.

 In [dit filmpje](#) op onze afspeellijst vertellen de regisseurs over hoe het was om te werken met Benjamin Lesieur.

Wist je dat...

het vooral Vincent Cassel was die zich op de set, net als in de film, over Lesieur ontfermde? Volgens hem was het in het begin te verwarrend voor Lesieur wanneer hij van zowel de regisseurs als van hem aanwijzingen kreeg. Daarom besloten ze dat er slechts één persoon dit zou gaan doen.

De rol van Valentin is voor Marco Locatelli. Valentin is een heel belangrijk personage in de film. Hij belichaamt de mensen met autisme voor wie geen plaats is in het officiële zorgsysteem. Hoewel de acteur zelf geen autisme heeft, kon hij zich enorm goed inleven in de rol. De reden hiervoor is dat zijn broer een gelijkaardige aandoening heeft.

Inhoudelijke info

In de film zitten heel wat onderwerpen, situaties en vraagstukken waar de leerlingen vast en zeker een mening over zullen hebben. Het is daarom aan te raden om die in de klas verder uit te diepen.

Een ideale manier om dit aan te pakken is een carouselopdracht, waarbij in verschillende hoeken van de klas verschillende thema's ter inzage liggen. Je verdeelt de klas in groepen die verschillende thema's aangereikt krijgen, en laat ze bij elk thema vijf minuten discussiëren. De thema's kan je opstellen aan de hand van de onderdelen en scènes die in deze lesmap behandeld worden. Een meer uitgebreide uitleg over deze opdracht vind je in onze [verzameling van werkvormen](#).

Autisme

Autisme staat centraal in de film. Hoewel de meeste leerlingen wel ergens zullen weten wat autisme is, zal niet voor iedereen de complexiteit ervan duidelijk zijn. Zo zijn er zeer grote verschillen: kijk maar naar de verschillen bij de personages Valentin en Joseph.

Vragen voor de klas

- # Wat is volgens jou autisme?
- # Hoe zou je dat omschrijven? Welke kenmerken kan je opnoemen?
- # Ken je iemand met autisme?

Autisme is een ontwikkelingsstoornis. De hersenen van kinderen met autisme ontwikkelen zich anders dan bij de meeste mensen. Daardoor verwerken mensen met autisme de prikkels uit hun omgeving (alles wat ze horen, zien, ruiken, voelen...) anders. Ze ervaren deze prikkels als losse informatie, waardoor het moeilijk is er een logisch geheel van te maken. Dat maakt het lastiger om de wereld rondom te begrijpen. Er bestaan verschillende vormen van autisme. Daarom spreekt men doorgaans van autismspectrumstoornis (ASS).

Op de website van [Participate](#) vind je meer informatie over autisme en heel wat video's ter verduidelijking.

- ▶ In deze [TED Talk](#) vertelt iemand met ASS hoe bevrijd ze zich voelde nadat ze een juiste diagnose gekregen had en de juiste behandeling kon krijgen.

“Er zijn twee soorten mensen: zij die je niet meer zien staan, en de rest. En dat zijn er niet veel,” zegt de moeder van Joseph in de film. H el ene, de moeder, toont hoe het leven van familieleden van personen met autisme helemaal ondersteboven wordt gegoooid. Hoe langer het duurt, hoe wanhopiger ze een oplossing wil vinden voor haar zoon Joseph. Ze ziet Bruno als haar laatste redding.

Vragen voor de klas

- # Hoe zou je reageren mocht je ontdekken dat jouw kind autisme heeft? Of mocht iemand in je vriendengroep of familie een kind/kinderen met autisme heeft?
- # Snap je het gevoel van ontredding bij H el ene?

Bruno vindt werk voor Joseph in een van diens grote interesses: wasmachines. Hoewel hij tijdens zijn proefweek uitstekend werk leverde, moest zijn baas hem ontslaan. Reden? De collega’s voelden zich niet op hun gemak bij hem.

Vragen voor de klas

- # Snap je de reactie van de baas? Waarom wel of waarom niet?
- # Had de baas het anders kunnen aanpakken?
- # Snap je de reactie van de collega van Joseph?
- # Hoe zou men dergelijke situaties in de werkplaats kunnen vermijden?

Hulpverlening

We zien in de film een bijzondere vorm van hulpverlening. Bruno en Malik leveren met hun organisatie niet-erkende hulp aan personen met autisme. Dit doen ze omdat de officiële instanties de zware gevallen die zij opnemen niet aankunnen.

Doorheen de film zien we twee inspecteurs van het ministerie die hun organisatie in vraag stellen omdat ze geen officiële vergunning hebben. Daarmee tonen de regisseurs dat Bruno, net als de mensen die hij iedere dag helpt, ook heel kwetsbaar is. Hij valt, net als de personen die hij opvangt, buiten het officiële systeem. Hij is net als hen *hors norme*.

Vragen aan de klas

- # Zijn de opmerkingen van de inspecteurs terecht?
- # Wat vind je ervan dat Bruno, ondanks het uitstekende werk dat hij levert, geen vergunning heeft?
- # Hij werkt wel samen met officiële ziekenhuizen en instanties die hem stilzwijgend en officieus aanvaarden. Wat betekent dit, denk je?
- # Bruno moet op een onofficiële manier de officiële instanties bijstaan. Wat vind je daarvan?

We zien dat alles wat ze doen een enorme impact heeft op het persoonlijke leven van Bruno: hij leeft in een kleine flat en moet weglopen tijdens de 'shiddouh'. Zijn werk is zijn leven geworden en de personen voor wie hij zorgt zijn familie.

Vragen aan de klas

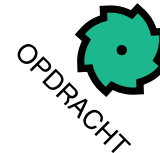
- # Snap je dat Bruno dit allemaal doet?
- # Zou je dit zelf kunnen opbrengen?
- # Zijn omgeving wil hem constant aan iemand koppelen. Waarom is dit, denk je?

De organisatie van Bruno en Malik schakelen jongeren uit achtergestelde wijken in bij de hulpverlening. Dit blijft echter niet zonder gevolgen. Dat Valentin op het einde van de film erin slaagt te ontsnappen uit het hotel waar ze zouden gaan verblijven, heeft veel te maken met de onervarenheid van zijn toezichter Dylan. Het scheelde niet veel of dit had heel erge gevolgen.

Vragen aan de klas

- # Waarom is de inschakeling van deze jongeren belangrijk?
- # Hoe betekent de inschakeling van deze jongeren een meerwaarde? Voor wie is dit een meerwaarde?
- # Vind je het verantwoord om dit te doen of juist niet?

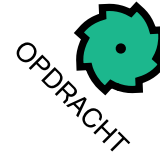
Laat je leerlingen reflecteren over autisme en hoe mensen met autisme kunnen functioneren in het dagdagelijkse leven. Op [deze website](#) staan verschillende apps opgelijst die het leven met autisme kunnen vergemakkelijken. Test er een paar uit in de klas en ga in gesprek over hoe alledaagse situaties mensen met autisme voor uitdagingen stellen.

Mens zijn

Een van de meest opvallende zaken in de film is de diversiteit van de personages. Bruno is joods en zijn organisatie wordt ook door de joodse gemeenschap ondersteund. Malik is dan weer moslim. Veel van de hulpverleners hebben een verschillende achtergrond, net als de personen voor wie ze zorgen. Diversiteit is in de film echter geen uitgesproken thema.

De film laat elk individu in zijn totale eigenheid. Er passeren heel wat personen die een volledig verschillende achtergrond hebben. Maar iedereen in de film is zichzelf door gewoon "te zijn"; en dat geldt zowel voor de hulpverleners onder elkaar als voor de personen met autisme. Iedereen heeft zijn of haar eigen identiteit, maar dit zorgt niet voor onoverkomelijke frictie of polarisering. Ongeacht hun verschillende persoonlijkheid zorgen ze voor elkaar. De film kiest bewust voor deze humanistische benadering, waarmee de regisseurs wensen te benadrukken dat iedereen gelijk is.

De film beklemtoont dat mensen elkaar kunnen versterken en naar een hoger niveau tillen. Welke scènes uit de film illustreren dit? De leerlingen kunnen hier enkele voorbeelden geven en vervolgens reflecteren over hun eigen leven. Hebben ze het zelf al eens meegemaakt dat ze dankzij de hulp van iemand anders 'tot een hoger niveau getild' werden? Of hebben ze dit al eens voor iemand anders kunnen doen? Welk gevoel gaf dit?

Impact van muziek

Het valt niet meteen op, maar in deze film zijn de muziek en sound design sterk bepalend. We krijgen slechts sporadisch muziek te horen in deze realistische film die er uitziet als een documentaire. Je hebt misschien gemerkt dat de muzikale stukken in die realistische sfeer des te meer (emotionele) impact hebben. Sommige scènes krijgen daardoor veel meer kracht.

Je hoort vooral muziek in de scènes waarin we zien hoe de personen met autisme zich op een bepaalde manier écht kunnen uiten, zoals tijdens de oefeningen in de sportzaal, tijdens het paardrijden of in de slotscène waar Joseph danst.

Op andere momenten is er dan weer geen muziek en is het geluid gedempt, namelijk wanneer Valentin gevonden wordt en hij in het midden van de autosnelweg gaat lopen. Dit zorgt dan weer voor spanning en heeft een dramatisch effect.

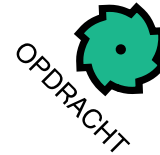
▶ Op onze afspeellijst vind je een nummer van Grandbrothers dat je in de film hoort. Welke associaties roept dit nummer op bij de leerlingen?

Vragen aan de klas

- # Herinner je je nog bij welke scènes er muziek was?
- # Welk gevoel kreeg je bij deze scènes?
- # Waarom kwamen die scènes zo hard binnen?
- # Wat was het effect van het gedempte geluid bij de scène met Valentin?

De muziek in de film werd gecomponeerd door het Duitse duo Grandbrothers. Ze maken pianomuziek op experimentele wijze. Via een zelfgebouwd systeem van elektromagnetische hamers sturen ze een vleugelpiano aan. Ze maken in hun muziek geen gebruik van synthetische geluiden: alles wat je hoort komt van die ene vleugelpiano.

Kan je op school muziekinstrumenten vinden? Ga dan Grandbrothers achterna! Laat de leerlingen aan de hand van één instrument een kort nummer componeren. Ze moeten via dit ene instrument zoveel mogelijk soorten geluid produceren. Gebruik hiervoor de app Keezy Classic. Hiermee kan je verschillende types geluid opnemen en achteraf alles laten afspelen. Laat de leerlingen op YouTube zoeken naar een filmfragment uit één van hun favoriete films. Zet het geluid af en laat de leerlingen met Keezy Classic een nieuwe compositie maken. Verandert het gevoel of de betekenis van het fragment als je een andere compositie neemt?

Improvisatie

Doordat ze met heel wat niet-professionele acteurs werkten, kwamen ze op de set vaak voor onverwachte zaken te staan. Zo moesten ze soms improviseren en scènes opnemen zoals die zich op dat ene moment afspeelden. Vincent Cassel gaf aan dat hij in de scènes met zijn tegenspeler Benjamin Lesieur soms van het scenario moest afwijken en improviseren. Dit zorgt voor een natuurlijke dynamiek in de film.

Ook de regisseurs moesten constant improviseren. Af en toe waren er crisissen op de set omdat ze met niet-professionele acteurs werkten. Ze besloten hierop in te spelen en er altijd voor te zorgen dat de camera's paraat waren om te draaien. Dit geeft de film een hoog realiteitsgevoel.

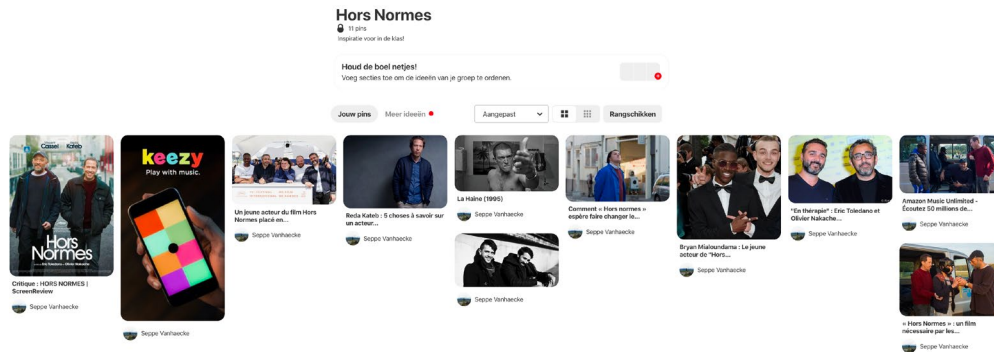

Laat de leerlingen improviseren. Verdeel de klas in groepjes van twee. Laat de ene persoon eerst een kleine situatie uitdenken zonder dat de andere persoon ervan af weet. Laat hem met de scène beginnen waarop de andere dan reageert. Hierdoor kan de scène een andere wending krijgen en de situatie kan dus anders uitdraaien dan de eerste persoon voor ogen had! Stel hierna de volgende vraag: in hoeverre verschilt de uitkomst van wat de eerste persoon in gedachten had? Draai hierna de rollen, dan mag de andere improviseren.

Laat je ook inspireren door het visuele [Pinterest prikbord van *Hors normes*](#).

Bouilliaert, Bo (2019, 22 oktober). *Buiten de perken*. De Stand-aard. Geraadpleegd op 27 december 2019, https://www.standaard.be/cnt/dmf20191021_04676821?articlehash=32CCE92F8CA725647962BBBCD8886CF1B97CF58B1BBE6370939965A1EEDA81F-C271A75BE4DE7DD60933962626F4C831C6CCCB1194D19AE5EB1648D41FA6FB2F60

Imdb. *Hors normes*. Geraadpleegd op 27 december 2019, https://www.imdb.com/title/tt8655470/?ref_=nm_filmg_wr_2

Larabi, Omar (2019, 19 oktober). *Hors normes: ontzagelijk charmant*. De Filmkrant. Geraadpleegd op 27 december 2019, <https://filmkrant.nl/recensies/hors-normes/>

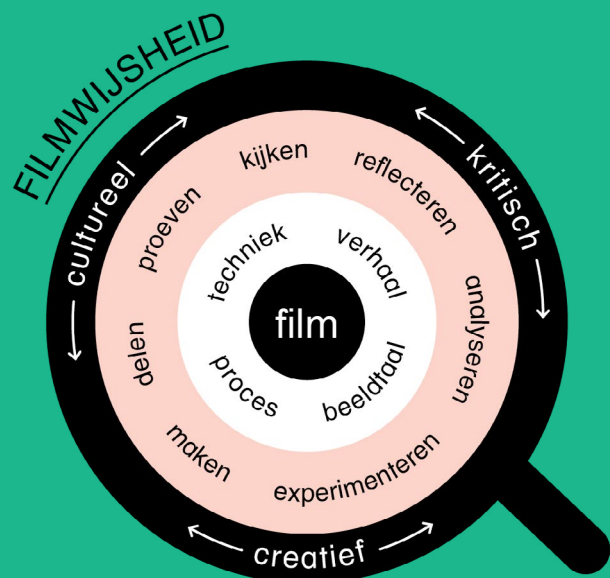
Participate! Autisme. *Participate! Autisme*. Geraadpleegd op 27 december 2019, <https://www.participate-autisme.be/nl/index.cfm>

Stockman, Eric (2019, 29 oktober). *'Hors Normes' is niet sexy, maar wel ontroerend en entertainend*. Humo. Geraadpleegd op 27 december 2019, <https://www.humo.be/filmreviews/406643/hors-normes-is-niet-sexy-maar-wel-ontroerend-en-entertainend>

Het model filmwijsheid

Ons [model filmwijsheid](#) gaat dieper in op de creatieve, culturele en kritische doelstellingen die je kan stimuleren met audiovisuele media.

We ontwikkelden een eigen [methodiek](#) die zich focust op het leerproces en vertrekt vanuit de authentieke leeromgeving van de deelnemer en maker. De actieve betrokkenheid van de deelnemers en het plezier tijdens dit proces zijn voor ons cruciaal.

Op zoek naar inspiratie?

Filmwijze waaiier

In onze [Filmwijze waaiier](#) vind je verschillende opdrachten om je te verdiepen in alle aspecten van filmwijsheid. Zo willen we leerlingen aanmoedigen om via film hun vaardigheden te blijven ontwikkelen.

J'E.F makers

J'E.F inspireert en stimuleert kinderen en jongeren die zelf films willen maken en experimenteren met audiovisuele media. Op [J'E.Fmakers.be](#) vind je allerlei handige tutorials, websites en apps om met film aan de slag te gaan.

Facebookgroep voor leerkrachten

Zit je met een filmwijze vraag? Stel ze in onze [Facebookgroep van 'J'E.F in de klas'](#). Onze community helpt je verder. Of heb je zelf een tip? We kijken er alvast naar uit.

Vorming of nascholing rond film

In onze vormingen delen we graag onze jarenlange expertise. Op een actieve manier leggen we onze inzichten voor aan leerkrachten en begeleiders. Je vindt ons aanbod op [onze website](#).